

УДК 657.6

Максименко І.Я.¹, Козирєва Є.О.²

¹ канд.економ.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-612м НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Питання розвитку бізнесу постало досить гостро з огляду на існуючу необхідність інтенсифікації економіки України. В умовах війни для країни є важливим мати сильну економіку та достатню кількість джерел наповнення бюджету країни. Задля здійснення цього необхідно розглянути шляхи спрощення ведення підприємницької діяльності та підвищення її прибутковості в Україні. Оскільки одним із інструментів забезпечення стабільності та ефективності у фінансовому управлінні підприємства є аудит, виникає необхідність вивчити особливості методики його проведення в частині розрахунків з бюджетом, а саме справляння податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). Правильність нарахування, обліку та сплати податків є важливою як для поповнення бюджету країни, так і для нормального функціонування підприємства.

Вивченням питання аудиту розрахунків з бюджетом щодо податків та обов'язкових платежів займалося чимало вітчизняних науковців, серед яких Фоміна Т. В., Гуцаленко Л. В., Артюх О. В., Вишневська І. А., Малишкін О. І. та інші. Проте, зазначене питання потребує додаткового вивчення, з урахуванням особливостей та змін в законодавстві, що стосуються даного податку.

Відповідно до МСА 220 "Управління якістю аудиту фінансової звітності" та МСА 200 "Мета та загальні принципи аудиторської перевірки фінансових звітів" мета проведення операційного аудиту розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб полягає у підтвердженні достовірності облікових даних про наявність зобов'язань перед бюджетом за зазначеним податком, законності та доцільності проведених розрахунків, а також повноти та своєчасності відображення даних у первинних документах та облікових реєстрах і сплати податку [1; 2].

Методичний аспект проведення аудиту розрахунків за ПДФО включає дослідження розрахунків з оплати праці, зокрема кадрової політики підприємства. Особлива увага повинна бути приділена видам виплат, які відрізняються від основної заробітної плати за тарифною чи погодинною системою, такі як компенсації, виплати за невідпрацьований час та додаткові блага. Дослідження також включає правильність визначення середнього заробітку для виплат за невідпрацьований час.

Проведення аудиторської перевірки розпочинається з ознайомлення з обліковою політикою підприємства, після чого здійснюється аудит податку на доходи фізичних осіб двома етапами: перший - перевірка нарахування, обліку та документального забезпечення розрахунків за податком на доходи фізичних осіб; другий - перевірка правильності складання декларації про майновий стан та доходи, перевірка сплати податку до бюджету країни.

На першому етапі особлива увага приділяється документальному забезпеченню розрахунків ПДФО, а саме трьом основним документальним формам: підтверджуючі складові сукупного доходу; забезпечуючі здійснення перерахунку ПДФО для отримання податкової знижки; підтверджуючі права на отримання підвищеної податкової соціальної пільги з ПДФО.

На другому етапі увага приділяється перевірці форми №1ДФ та додатка 4ДФ, для чого відповідно до МСА 500 використовують наступні аудиторські процедури: аналітичні процедури, перевірку записів та документів, повторні перерахунки тощо [3]. У зв'язку зі змінами в податковому законодавстві, зокрема періодичному оновленню форм звітності, виникає потреба в удосконаленні підходу до проведення аудиту ПДФО на цьому етапі. Наприклад, одним з ключових напрямків вдосконалення може бути підвищення рівня професійної компетентності аудиторів та їх здатності виявляти ризики та помилки в деклараціях платників ПДФО. Також, можна вдосконалити механізми взаємодії між аудиторами та органами державної податкової служби з метою забезпечення більш ефективного контролю за правильністю розрахунку та сплати ПДФО. Зазначені напрямки можна реалізувати проведенням вебінарів податковою службою для спілки аудиторів України, в рамках яких здійснювати обмін інформацією, зокрема податківці надавали би роз'яснення до оновлених форм звітності, порядку заповнення декларації та додатків до неї; аудитори, у свою чергу, наголошували би на виявлених порушень під час перевірок підприємств. Таким чином, у співпраці аудитори і податківці можуть вдосконалювати податкове законодавство в місцях, які дозволяють зменшити податкові відрахування до бюджету та місцях, які викликають найбільшу кількість питань з боку підприємств.

Результати аудиторської перевірки відображаються в аудиторському звіті, де зокрема зазначаються факти порушень законодавчих, інших нормативно-правових актів, найбільш поширеними серед яких наступні: арифмети-

чні помилки при нарахуванні доходу, при розрахунках податкових соціальних пільг, при утриманні податку на доходи фізичних осіб, при визначенні бази оподаткування, при застосуванні ставки податку. Згідно інформації, наданої ДПС України, типовими помилками при роботі з відносно новим додатком 4ДФ є вказання невірної ознаки доходу; зазначення дати прийняття на роботу яка перевищує дату звільнення; допущення використання заборонених символів при заповненні граф. Поширеним є також зазначення інформації, що потребує перевірки. Наприклад, по фізичній особі за вказаний період подано два записи з співпадаючими реквізитами РНОКПП, суми податку, суми доходів, ознака доходу та пільги, суми військового збору, дати прийняття та звільнення з роботи. Крім того, вказується з різними значеннями реквізиту Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад за місцезнаходженням податкового агента або відокремленого підрозділу [4].

Постійні зміни податкового законодавства спричиняють допущення чисельних помилок з боку підприємств в частині розрахунку ПДФО, що в свою чергу вимагає від аудитора вдосконалення підходу до проведення аудиту зазначеного податку. Можливі наступні напрямками вдосконалення:

- Розвиток технологічних інструментів та програмного забезпечення для аналізу та перевірки декларацій платників ПДФО;
- Розробка детальних методологій та стандартів аудиту ПДФО з урахуванням нових вимог податкового законодавства;
- Посилення взаємодії аудиторів з платниками ПДФО, зокрема, шляхом проведення консультацій та навчань з питань правильного розрахунку та сплати податків.

Таким чином, законодавча регламентація обліку податку на доходи фізичних осіб спрощує процес проведення аудиторської перевірки зазначеної ділянки, але періодичні оновлення податкового законодавства ускладнюють її. З огляду на це запропоновано шляхи вдосконалення підходу до проведення аудиту ПДФО, які мають сприяти підвищенню рівня довіри до податкової системи, зменшенню ризиків виникнення податкових порушень та забезпеченню більш ефективного контролю за правильністю розрахунку та сплати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міжнародний стандарт аудиту 220 “Управління якістю аудиту фінансової звітності” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_\(Revised\)_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_(Revised)_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf)
2. Міжнародний стандарт аудиту 200 “Загальні цілі незалежного аудитора та проведення”[Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201(1).pdf)

3. Міжнародний стандарт аудиту 500 “Аудиторські докази” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/MCA%202016-2017_частина%201(1).pdf)

4. ДПС навела типові помилки в додатку 4ДФ податкового розрахунку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://buh.ligazakon.net/news/217321_dps-navela-tipov-pomilki-v-dodatku-4df-podatkovogo-rozrakhunku